

dilemmaer

DILEMMAKATALOG

UDARBEJDET AF ETIKOS

Præsteforeningen

OVERBLIK INDHOLDSFORTEGNELSE

DILEMMAER / Præsteforeningen

- 3 DILEMMAER
- 4 FORSKELLIGE FORVENTNINGER TIL / OPFATTELSER AF KOLLEGIALITET
- 5 PROVSTIET SOM ARBEJDSPLADS
- 6 FAGLIG/PERSONLIG UDVIKLING OG SOGNETS VEDLIGEHOOLD
- 7 PROVSTEN SOM ENTREPRENØR
- 8 KOLLEGIAL LOYALITET – HVAD VIL DET SIGE?
- 9 LITURGISK UENIGHED – FORSKELLIGE RITUALER
- 10 SPAGHETTIGUDSTJENESTE ELLER HØJMESSE
- 11 KONFIRMATIONSFORBEREDELSE OG SKOLELUKNINGER
- 12 UDENDØRSVIELSER
- 13 LØRDAGSDÅB
- 14 PRIVAT ELLER PROFESSIONEL?
- 15 8-16 KOLLEGAEN VS 24-7 KOLLEGAEN
- 16 ER DET VIRKELIG KUN MIN FUNKTION AT TALE MED DE SYGE?
- 17 HVAD ER VI EGENTLIG FÆLLES OM?
- 18 NOTER / TIL DINE EGNE NOTATER
- 19 NOTER / TIL DINE EGNE NOTATER

DILEMMAER

Her finder du en samling af dilemmaer indhentet fra praksis. Dilemmaerne er valgt ud fra at have en genkendelighed i forhold til den hverdag, mange præster har. Det er altså typiske samarbejdssituationer, hvor dilemmaer opstår. Måske genkender du dem fra din egen hverdag, eller også får de dig til at tænke på lignende situationer, du selv eller kolleger har stået i. Disse dilemmaer kan du vælge at bruge, som de er. Du kan også vælge at bruge dem som inspiration til at formulere egne dilemmaer, fra jeres egen hverdag.

Materialet her anvender dilemmaer frem for ”den gode historie”. Det er ikke fordi den gode positive historie ikke må eller skal fylde noget i jeres dialoger om den gode samarbejdskultur, det er selvfølgelig oplagt også at tale om det, der er let og godt. Materialet anvender dilemmaer, fordi udfordringer og problemer i samarbejde reelt set findes og er noget, det giver mening at tage frem og tale om. Dilemmaer er en fremragende tilgang til at få sat gang i debat og dialog om holdninger og kultur. De er oplagte til at få sat gang i dialogen om det, der er væsentligt og vedkommende.

God fornøjelse.

--

DILEMMA 1

FORSKELLIGE FORVENTNINGER TIL / OPFATTELSER AF KOLLEGIALITET

DILEMMAER / Præsteforeningen

FORSKELLIGE FORVENTNINGER TIL / OPFATTELSER AF KOLLEGIALITET

Lars har været præst i de 3 landsogne, Glaning, Soptrup og Ravnstrup, gennem 13 år og er ved at kende sine sogne godt. Nu er nabopastoratet, der består af de 2 større sogne, Bjergenes og Dvalum, blevet besat af Line på 31 år, der er i sit første faste embede.

Lars er vant til at få alt praktisk til at fungere med ferier og friweekends. Sådan var det med Lines forgænger, og som Lars udtrykker det til en kollega på et konvent *”så er Line heldigvis heller ikke vanskelig at komme omkring med i den sammenhæng”*, hvilket Line smilende bakker op. Så både Lars og Line synes faktisk, de har et fint samarbejde. Lars har ikke et ønske om at ændre ved måden at gøre tingene på, når den lavpraktiske kalendergymnastik kører glat og uproblematisk, og de hver især i øvrigt passer sit. Lars kan nemlig bedst lide at passe sit. Han holder af sit domæne, af sin frihed til at tilrettelægge både det teologiske indhold og det praktiske, som han finder bedst. De seneste måneder er Line imidlertid begyndt at hive mere og mere i ham. Hun henvender sig ofte og foreslår ofte, at de jo også kunne have drøftelser og sparring om konfirmandundervisning, dåbssamtaler. I det hele taget er Line meget nysgerrig på Lars' måde at gøre tingene på. Hun vil også gerne have, at Lars er nysgerrig på hendes måde, og hun fortæller og fortæller, men Lars synes egentlig, det er lidt spild af tid.

Konfirmanderne fra de to pastorater går i 7. klasse i den nærliggende ”hovedby”. For at pusle-spillet skal gå op, er Line nødt til at sætte 2 morgener af til at have hold af 6-12 konfirmander, så byskolens skema kan gå op. Hun er glad for morgentimerne, for der er jo rigeligt om eftermiddagen. Men det kræver mange ressourcer synes hun, for hun skal også have et hold i ”hovedbyen”.

Line foreslår Lars, som har de samme vilkår, at de for det første kunne lægge deres hold sammen, så hun tog det ene, og Lars det andet og så konfirmerede dem i de kirker, de hører til i. For det andet at de lavede forberedelsen af undervisningen sammen, så de sikrede en vis ensartethed, når de nu skal konfirmere ”hinandens” konfirmander. Så kunne de også sparre om undervisningen og lære af hinanden. Det er Lars ikke interesseret i, da han vil ”kende sine konfirmander”. Han bliver faktisk ret irriteret over det. Det er belastende, tænker han, og det er garanteret bare fordi, hun gerne vil slippe for at aflevere sine børn, som hun er alene med, kl. 7 i institution 3 dage om ugen. Men det er jo ikke Lars' problem, at han har fået en single fraskilt kollega.

PROVSTIET SOM ARBEJDSPLADS

I Store Magle Provsti er der netop åbnet et nyt stort plejehjem i et af sognene med plads til 300 ældre beboere, herunder et specialafsnit for demente med plads til 50 beboere. Der er i forvejen 2 mindre plejehjem i provstiet, der betjenes af præsterne i de 2 sogne, hvor plejehjemmene ligger. Det er planen, at det nye store plejehjem skal optage beboere fra alle provstiets 15 sogne. Hertil kommer, at der stilles andre krav til betjeningen, fordi så stor en del af beboerne er demente.

Provsten har på forrige provstikonvent skitseret ideen til en ny plan om at uddanne tre præster, der i fremtiden skal løse opgaven, med to begrundelser.

A. Det nye store plejehjem kan ikke ligestilles med de mindre plejehjem; det er dels meget større, og dets optageområde er alle sognene i provstiet. Forpligtelsen til at betjene plejehjemmet påhviler derfor ikke kun præsterne i det sogn, hvor plejehjemmet tilfældigvis er blevet placeret, men alle provstiets præster.

B. Pga. de særlige krav betjeningen af de mange demente beboere stiller, skal betjeningen i praksis ikke varetages af alle provstiets 28 præster på skift, men af tre præster, der alle skal på kursus i betjening af demente. Dette skal sikre størst mulig kvalitet i løsningen af opgaven. Betjeningen betyder, at de tre hermed bærer deres del af rådighedsordningen, og at der bliver tilsvarende mere at dække i den almindelige rådighedsordning for de 25 andre præster.

På det næste konvent afstedkommer oplægget en del indvendinger og protester. Det har altid været et princip, at man betjener de institutioner, der ligger i ens sogn – hvad enten det nu er daginstitutioner, skoler eller

plejehjem. Lise Jepsen er den første der siger noget; *"Jeg synes det lyder rigtig spændende, det er et vigtigt område at varetage, men jo også svært, fordi demens kan være så svært at forstå, når man ikke har haft det inde på livet"* Eigil Hansen tager ordet: *"Det nye plejehjem kræver vel ikke mere betjening end fx de store skoler i provstiets sogne? Hvis det er så stor en opgave at betjene det nye demens plejehjem, så mener jeg, det mere er et spørgsmål om at tilføre flere ressourcer og ikke et spørgsmål om at drive rovdrift på os, der har rigeligt at se til i forvejen.* Berit Jensen bakker op: *"Ja, den her model minder jo om, at man fodrer hunden med dens hale."*

Hanne Pedersen fortsætter: *"Min mor er også dement, og jeg vil vove den påstand, at det principielt ikke kræver andre kompetencer at holde en gudstjeneste for demente end for helt små børn. Man lærer det jo hen ad vejen. Det tager jo fuldstændig overhånd med al den specialisering og hvis vi pludselig har tre kolleger, der skal på kursus i det her, så er det vel igen os andre, der skal 'betale' ved at skulle løbe stærkere og måske også får sværere ved selv at komme afsted på kursus, der rent faktisk handler om teologi?"*

"Og du mener ikke at kvalitativ betjening af alle vores sognebørn handler om teologi, tager Lise Jepsen tydelig irriteret til genmæle. Stemningen er ikke god.

Modstanden virker massiv. Og de fleste går derfra med opfattelsen af at emnet er skudt til hjørne.

Men efter konventet er der faktisk fem andre ud over Lise, der har tilkendegivet, at de godt kunne tænke sig opgaven og gerne vil opkvalificeres til opgaven.

FAGLIG/PERSONLIG UDVIKLING OG SOGNETS VEDLIGEHOLD

I St. Bjerregård Provsti har provsten på et konvent opridset retningslinjerne for deltagelse i kurser i FUV og evt. andre steder. Efteruddannelse står højt på provstens dagsorden, og han har derfor ladet forstå, at den enkelte præst kan regne med at få godkendt deltagelse i et kursus én gang om året. Han har dog også ladet forstå, at der er tale om et gennemsnit, og at kurser, der vedrører opgavevaretagelse på tværs af sognene, ikke 'tælles med' i den enkelte præsts kursusregnskab.

Nu har provsten netop godkendt, at den yngste af de fire præster i et af provstiets store sogne, Boven-Nederby sogn, for anden gang i år skal på kursus. Hun var tidligere på året i Løgumkloster for at deltage i et kursus om Kafkas forfatterskab, men har nu søgt og fået provstens godkendelse til at deltage i et kursus om 'Undervisning af konfirmander med særlige udfordringer'. Dette sidste kursus er begrundet i hendes ønske, fremsat i MU Samtale med provsten, om at oprette et hold på tværs af provstiets skoledistrikter for elever med diagnoser som ADHD og Asperger.

To af præstens tre kolleger i Boven-Nederby sogn er meget vrede over provstens afgørelse. I en fælles henvendelse skriver de til provsten. Den ene af dem har netop i år fået afvist at deltage i et kursus, som han meget gerne ville have været på – og det forekommer så meget mere uforståeligt, eftersom han i to år ikke har søgt eller været på efteruddannelseskurser. Men hertil kommer, anfører de to præster, at deres kollega jo også er feltprester og derfor ofte er væk på kurser og national udsendelse. I realiteten betyder det, at kollegaen i år vil være væk fra sognet i noget, der ligner 6 uger – foruden hendes ferie.

Endelig er deres unge kollega til mange møder i et af stiftets stående udvalg. Den skriftlige henvendelse fra præsterne slutter med ordene: "Det kollegiale samarbejdsklima er begyndt at lide under det 'kursusrytteri' og den 'karrierepleje', som der tilsyneladende bliver bakket ukritisk op omkring". De fortsætter: "Vi henstiller derfor til, at der i fremtiden må forventes en vis kritisk stillingtagen til kursusønsker, så "fornøjelseskurser" om forfatterskaber må være et privat orlovsanliggende."

Provsten svarer de to, at et sogn med fire præster bør kunne bære, at en del opgaver ligger uden for sognet i form af kursus, efteruddannelse, deltagelse i nationale opgaver osv. Provsten anfører videre, at den enkeltes ønske om kursusdeltagelse altid må afvejes over for de behov, der er i folkekirken. Provsten har i den givne situation vurderet, at en opkvalificering af konfirmandforberedelsen for vanskeligt stillede unge er et fælles ansvar. Provsten gør i øvrigt opmærksom på, at værnstjeneste er rådighedsforpligtelse, som de hjemmeværende kolleger ovenikøbet kompenseres for med et kontantbeløb pr. dag.

Provsten hører ikke mere fra de to og heller ikke fra deres yngste kollega. Det bliver dog helt tydeligt på det næste konvent, at situationen har påvirket samarbejdet. Der er ingen kontakt mellem den yngste præst og de tre kolleger. De to, der skrev henvendelsen, har tilsyneladende fået den sidste "over på deres side". Men provsten har ikke hørt noget fra hende.

PROVSTEN SOM ENTREPRENØR

Hanne har de seneste 10 år været præst i et landsogn med et stabilt indbyggertal og cirka 2400 folkekirkemedlemmer.

Hendes hverdag er fyldt ud med opgaver i sognet. Hun når meget og er glad for alsidigheden i opgaverne. Stadig er der dog ting, hun ofte har dårlig samvittighed over, at hun ikke når. Hun ser sig selv og kirken som vigtig i bestræbelserne på at skabe sammenhængskraft i sognet og har da også involveret sig i skolebestyrelsen. Og hos spejderne, hvor begge hendes børn går, tager hun gerne med som lejtante i weekender, selv om hun selvfølgelig må hjem og holde gudstjeneste og i givet fald kirkelige handlinger om lørdagen.

Hun har også etableret et godt samarbejde med idrætsforeningen og borgerforeningen, så der ved den årlige byfest nu afholdes en særdeles velbesøgt gudstjeneste i ølteltet. Rigtig mange hjælper praktisk til.

Hun synes, at hun på den måde har en god kontaktflade til mange forskellige grupper i sognet. Og hun mener, det er det, hun også skal som præst, vise sin tilgængelighed overfor alle, så de ved, hun er der som deres præst.

Hun er en vellidt præst, som ikke skelner ret meget mellem privatliv og arbejdsliv. For Hanne er det at være præst ikke noget, man bare lægger fra sig.

Da hun får en mail fra sin provst om et forløb af samarbejds møder med kommunen om varetagelse af frivillige opgaver for sårbare borgere, ved hun ikke, hvad hun skal svare. Hun ved godt, at provstiet er indgået i et samarbejde med kommunen, og provsten og flere kolleger er meget optaget af det. Det er nærmest blevet det nye sort.

Hun synes egentlig også, det er en spændende ide, men for det første ved hun bare ikke, hvordan hun skal finde tiden til det, og for det andet, så er hun nok heller ikke helt enig i, at det er en pastoral opgave at tage kommunale opgaver, men den holdning kan hun høre, hun står ret alene med, i hvert fald er der ikke andre, der indvender noget på provstikonventet, da de bliver præsenteret for det. Der er ikke rigtig nogen debat om det. Nogle stykker er meget positive og ivrige, og de argumenterer vældigt for, at det er fremtiden for folkekirken, at være en reel del af at løse samfundets problemer. Hold da op, tænker Hanne, men hun og en stor flok siger ikke noget. Hun har en klar fornemmelse af, at hendes indvendinger ville blive taget meget ilde op af provsten og de ivrige idealister, hvis hun luftede dem og hun magter ikke diskussionen. Derfor har hun ikke sagt så meget om det, og hun har bare tænkt sig at holde sig under radaren.

DILEMMA 5

KOLLEGIAL LOYALITET – HVAD VIL DET SIGE?

DILEMMAER / Præsteforeningen

KOLLEGIAL LOYALITET – HVAD VIL DET SIGE?

I forstadssognet Kirkeby arbejder de 3 kolleger, Jan, Lisbeth og Peter, fint sammen om arbejdet i den moderne kirke med tilhørende sognehus, der blev bygget i 1970'erne, da det nu store sogn begyndte at etablere sig i udkanten af storbyen. I det daglige får de uproblematisk fordelt opgaverne ligeligt mellem sig.

Jan og Lisbeth kan godt lide, at der er styr på tingene, og de sætter stor pris på, at kordegnen får opdateret kalender og hjemmeside. De har begge familie og vil derfor gerne planlægge i god tid.

Peter er lidt mere laissez faire i forhold til det med struktur og tager det med kalenderen sådan 1-2 uger i forvejen. Det har de ofte drillet Peter lidt med, og han er jo en god kollega, der bestemt tager sin del af opgaverne. Han er derudover et meget imødekommende menneske, det tager ham gerne et par timer at købe ind i den lokale dagligvarebutik, for der er altid nogen, der lige skal snakke. Peter har en rigtig god kontakt til folk, og han betragter det som en stor del af sit job.

Når Peter har gudstjenester eller kirkelige handlinger, kan han godt lide at dele salmebøger ud og få en snak med de folk, der nu kommer. Han mener, det er med til at gøre gudstjenesten vedkommende, og at han kommer i øjenhøjde med folk. Jan og Lisbeth vil helst sidde i sakristiet og koncentrere sig. Det er kirkesangerens opgave at dele salmebøger ud, men efterhånden er han begyndt at komme meget sent, for det med salmebøgerne klarer præsten jo.

Jan og Lisbeth vil gerne have Peter til at stoppe med det, han gør, for det giver kirkesangeren uvaner, som flytter med, specielt til bryllupper og begravelser, hvor kirkesangeren ikke altid tjekker, hvem der har tjenesten. De mener, det giver en uro både hos kirkegængerne, men især når der kommer ikke-kirkevante gængere til begravelser og bryllupper. Og den uro, det giver, får dem til at have fokus på det, i stedet for det, de skal i gang med. De har talt med hinanden om problemerne og også i fortrolighed involveret menighedsrådets dygtige formand. De er i tvivl om, hvordan de skal tage emnet op med Peter, som i løbet af de sidste 2-3 år er begyndt at irritere dem mere og mere med sin egen måde at gøre tingene på, og nu er det faktisk ikke sjovt længere.

LITURGISK UENIGHED – FORSKELLIGE RITUALER

Petra har været præst i bykirken i Store Trane sogn i 17 år. Der er ikke længere nogen i menigheds-rådet, der i sin tid var med til at kalde hende til embedet. Rådet og de holdninger, der præger rådets medlemmer, har ændret sig meget i de mellemliggende år, ligesom sognets profil har det. Tidligere var det mest midaldrende og ældre, der boede i sognet. De seneste år har der været stor udskiftning. Yngre, velstillede familier er rykket ind med to biler i de udbyggede garager.

Petra holder af en stærk og klar liturgi, går op i melodi-valg og messeklæder. Det er gået fint i mange år, da hendes ældre kollega John havde det på samme måde. Nu er John gået på pension, og Petra har fået en ung kollega, Anders, som i sin studietid havde sin gang i et mere aktivistisk orienteret miljø. Den tilgang til kirke og gudstjeneste ramte plet i det nye menighedsråd. Petra mærker et pres på, at hun skal løsne op og komme ned fra prædikestolen i stedet for at føle sig hævet over menigheden. Men Petra holder af den klassiske højmesse og mener, den er centrum for menighedens liv, ligesom hun også holder sig tæt til ritualbogen ved kirkelige handlinger.

Petra får stadig de fleste begravelser. Døb flytter til gengæld i højere grad til Anders' søndage, og nu er folk også begyndt at bede om Anders til vielser, for det er rygtedes, at han giver plads til indslag, og han har selv, da han er en dygtig sanger, sunget ved enkelte vielser.

Tidligere var Petra den foretrukne præst, for hun prædiker både forståeligt og engagerende og mener, det er vigtigt, at prædikenen står centralt og giver kirkegængerne noget med sig. Der er stadig en fast kreds, der kommer, hver gang hun har gudstjeneste. Men de yngre i menigheden siver over til Anders. Hun prøver at snakke med ham for at se, om de ikke kan nå et kompromis, så de gør det mere ens, for Petra vil også gerne lære noget af Anders. Men Anders mener, det er godt med forskellene, for så kan de, der foretrækker hende, jo komme til hendes gudstjenester; og de, der foretrækker ham, kan komme til hans. Så repræsenterer de hele menigheden, mener han.

Petra spekulerer over, hvordan hun kommer videre. Hun synes, at der er en værdi i, at højmesse er genkendelig fra søndag til søndag, også af hensyn til personalet. Hun har svært ved, at der skal være forskellighed i sognets gudstjenester, men enkelte mindre forskelle kunne hun måske godt tale sig ind på. Hun vil jo heller ikke bare være den gamle, stive præst. Hun ser sig som samskabende, men oplever nærmest Anders som privatpraktiserende præst. Hun erkender samtidig, at deres forskelle er ved at manifestere sig i to fløje i menigheden. Skal hun give sig? Eller hvordan gør de?

DILEMMA 7

SPAGHETTIGUDSTJENESTE ELLER HØJMESSE

DILEMMAER / Præsteforeningen

SPAGHETTIGUDSTJENESTE ELLER HØJMESSE

Alexander Swartz er eneste præst i et tresognspastorat, der består af Yvring, Ilstrup og Øster Hov sogne. Han rykkede ind i præstegården med sin familie for 12 år siden og har virkelig fået sat liv i de ellers hendeønde sogne, så meget, at folk begyndte at lave lidt sjov med, at den helt usædvanlige tilflytning de seneste 5 år ligefrem skyldes præsten. Alexander Swartz har fået pastoratrådets – og i det hele taget sognenes – opbakning til at lade de tre kirker have hver sin profil.

Der er den gamle hovedkirke i Yvring Sogn med det flotte og lange hovedskib, som ikke kun er god til de store begravelser, der fortsat er i pastoratet, delvist på grund af de mange gamle familier, der stadig bor her, men også til bryllupper. Da der ligger en eftertragtet kro inden for gåafstand til kirken, er der rigtig mange bryllupper enten i kraft af slægtstilknytning, eller efter at parret har løst sognebånd til Alexander Swartz. Par fra andre pastorater vælger også ofte Yvring Sogn. Det glæder folkene i sognene meget.

Kirken i Ilstrup Sogn er det lykkedes med stor dygtighed og støtte fra Kirkefondet og A.P. Møller at inddele og indrette, så den er ideel til spaghettigudstjenester, så både gudstjeneste og efterfølgende spisning kan foregå i samme rum. Ved at flytte minimalt rundt på det dertil indrettede møblement, har man en tilsvarende ideel indretning til meditationsgudstjeneste. Tjenesterne her er meget velbesøgte og trækker faktisk ofte en del folk fra andre pastorater. Der bliver også annonceret vidt og bredt om det i de lokale aviser, der dækker flere pastorater. Det har givet lidt knurren i krogene ind imellem.

Den mindste kirke, som ligger i Øster Hov Sogn, bliver brugt til de ugentlige søndagsgudstjenester. Søndagsgudstjenesterne som sådan er ikke så velbesøgte som alle de andre gudstjenester og arrangementer, men messefald har der dog aldrig været. Alexander Swartz har ikke haft sit fokus her. Han har altid vægtet folkelighed over højkirkelighed.

Nu er Alexander Swartz blevet langtidssygemeldt, og kollegaerne må ind og overtage konfirmander, gudstjenester og aftalte bryllupper, for der er ikke nogen vikar til rådighed. Kollegaerne har i forvejen mere end nok at lave i egne sogne. Kollegerne er enige om at drosle ned på torsdagstjenesterne og så holde fast i søndagshøjmesse, så der er et tjenestetilbud i pastoratet, for som Jette Andersen anfører: *”så foregår der jo også mange andre spændende ting i de andre pastorater”*. Provsten indvender, at torsdagstjenesterne er en vigtig del af pastoratets liv og et stort aktiv i provstiet, og han ser gerne, at Alexander Swartz mangeårige opbygning ikke smuldrer helt, så han vil have en både og løsning. Alexander Swartz kolleger mener, det kan være på bekostning af de aktiviteter, de selv er i færd med at bygge op, og der er ikke den store velvilje til at følge provstens anvisninger.

KONFIRMATIONSFORBEREDELSE OG SKOLELUKNINGER

Efter at flere mindre skoler har mistet deres 7. klasser, er det sværere at fastholde egne konfirmander hjemme i sognene. Mange af konfirmandernes forældre går godt nok meget op i, at de bliver konfirmeret i kirken derhjemme, og mange går op i, at de bliver konfirmeret med deres klassekammerater. Nogle af præsterne føler også, at det er ved at glide deres små samfund så meget af hænde, at hvis ikke man kan få lov at være præst for sit sogns egne unge, så smuldrer det hele endnu mere. Andre af provstiets præster fra de små samfund er på eget initiativ begyndt at forberede konfirmander i én af provstiet to store byer. Der har mange af konfirmanderne deres hverdag med skolegang. De præster går ikke så meget op i, hvor konfirmanderne bor, men tager en hel klasse ad gangen og nyder at komme lidt ind til den større by og være en del af et fællesskab med flere kollegaer.

Der er ligesom blevet en naturlig tendens. Samtidig er der en gruppe af præster, særligt i de små ydre sogne, der ser det som undergravende. Det har ulmet på mange provstikonventer efterhånden i form af stikpiller mellem præsterne, og det giver en dårlig stemning, når talen falder på konfirmander. Nu har provsten taget det op. Hendes udspil er en model, hvor hver præst får knap to konfirmandhold pr. år, inkl. de små specialhold. Modellen lægger op til, at de konfirmander, der ikke går på nogle af de to hovedbyers skoler, efter aftale med deres egen præst, må finde ind på et allerede etableret hold inde i en af byerne. Provsten anbefaler, at der derudover ikke etableres flere hold ude i de små samfund lokalt.

Boris rejser sig nu op; *”NU må det være nok, det er jo umuligt at holde liv i noget som helst, når vi altid dræner de små sogne for liv, og det er jo lige præcis det, vi gør”*. Han bliver med mumlen bakket op af flere af sine kolleger. Han tilbyder endda at samle op og give plads til andres konfirmander ude hos sig, hvis han kan hjælpe kollegaer med at få kabalen til at gå op. For som han siger: *”Jeg vil jo gerne samarbejde, men jeg vil ikke bare stå passivt og se på, at vi slår de små sogne ihjel”*. Kurt er præst i en af hovedbyerne, og han er træt af at høre på de samme krige om konfirmander i snart alle sine 15 præsteår. Han mener, det er en gang nostalgi, der ikke holder. *”Vi må alle følge med tiden, de unge flytter jo alligevel alle sammen til byen senere, de bliver jo ikke fremtidens kirkegængere i landsbysognene”*, siger han. *”Find noget andet til at holde liv i markerne, der skal noget andet til, så vi alle kan komme videre”*. Derfor opfordrer han provsten til bare at skære igennem og fordele arbejdet.

Boris og dem med ham bliver vrede. Boris siger: *”Jeg vil ikke svigte mit sogn ved at være en del af en servicekirke og blive en curlingpræst”*, og han fortsætter: *”Folkekirken har stirret sig blindt på at være en servicekirke!”* Stemningen er stram, og efterfølgende er der ikke rigtig nogen, der byder ind med ret meget i de øvrige debatter.

UDENDØRSVIELSER

I udkanten af Gammen sogn ligger det smukke gods, Frydlund. Sidste år henvendte et brudepar med tilknytning til sognet sig til sognepræsten Olivia med en forespørgsel på vielse uden for kirkerummet; nemlig på Frydlund gods. Olivia sagde ja, og det blev en god oplevelse til trods for, at der var overraskende meget arbejde forbundet med det. Hun har derfor tilkendegivet over for menighedsrådsformanden, at hun er klar til at forestå flere vielser uden for kirkerummet. Det viser sig, at der er gode muligheder for det, da godsejeren nu er begyndt at love kirkelige vielser i godsets park også til folk uden tilknytning til sognet.

Gammen kirke har foruden Olivia også præsterne Louise og Pelle. Louise undrer sig over Olivias tilkendegivelse overfor menighedsrådsformanden: *"Jeg troede bare, at vi var enige om, at der i forvejen er for mange arbejdsopgaver, og jeg kan bare klart sige, at det på ingen måde kommer til at være noget, jeg vil prioritere, det er alt for bøvlet"*. Pelle foreslår sine kollegaer, at de laver en grundig beskrivelse af, hvad der kræves forud for en vielse i det fri, som de så kan sende ud til kommende brudepar. Det kan måske afskrække nogen og med klare aftaler for tidsfrister, der skal overholdes, kan man måske undgå nogle frustrationer. Han har faktisk selv prøvet at foretage en vielse ved en skovsø, hvor brudeparret kom 1/2 time for sent og hverken havde knæleskamler eller kors med, som det ellers var aftalt. Så belært af erfaringen og med ønsket om at være en imødekommande præst synes han selv, at det er et ret godt bud, han fremsætter over for sine kollegaer.

Olivia siger: *"Som moderne kirke tror jeg bare, vi skal se i øjnene, at vi skal gå længere for at være imødekommande, og så må vi vise brudepar tillid. Vi kan jo holde et par møder med dem og snakke os frem til at strikke en god vielse sammen ud fra parrets ønsker. Hverken rum eller musikinstrumenter er jo hellige."*

Louise tager til genmæle og siger: *"Men det her er jo klart og tydeligt en ekstra opgave, hvor det faktisk er en mulighed for i fællesskab at sige fra, og det var det, jeg troede, vi havde aftalt at gøre"*.

Pelle søger efter løsninger på en anden opgavefordeling, så Louise kan blive fri for de udendørsvielser, men tage flere plejehjemsgudstjenester, mens han og Olivia så tager vielserne. Det er Louise ikke med på, for det er stadigvæk unødvendigt meget mere arbejde for præsterne. Da Olivia så spørger hende, om hun ikke kan bøje sig og prøve det af, svarer Louise: *"Hvad er det så, vi skal vælge fra? Sygebesøgene hos de ældre og døende, og for hvad? Bare for at imødekomme fornemme gæster, der ønsker en fin kulisse til deres livstilsfest, som ikke engang bor i vores sogne"?*

Klimaet er ikke så godt, men de tre kollegaer er nødt til at finde en løsning, for vielser uden for kirkens rum, herunder kirkens forpligtigelse til betjening, er på dagsordenen til menighedsrådsmødet i næste uge.

LØRDAGSDÅB

I Kvoterup sogn er der 1 fuldtidsansat kirkebogsførende sognepræst og derudover to præster med hver en kvote på 50% ved kirken. Den ene af disse præster, Birgitte, har sine andre 50% tilknyttet et mindre landsogn, hvor kirkefunktionærerne også kun har mindre kvotestillinger.

Ved Kvoterup Kirke tilbydes man lørdagsdåb en gang om måneden. Det har man til gengæld ikke i det lille landsogn, hvor Birgitte har bopæl. Birgitte har det sidste års tid været på barsel, og da hun kommer tilbage, går det op for hende, at barselsvikaren flere gange har sagt ja til lørdagsdåb. Nu har et par bosiddende i det lille sogn henvendt sig med en forespørgsel om lørdagsdåb i den lille landsbykirke, men det sagde Birgitte nej til. Nu har de klaget til provsten over hendes afvisning.

Birgitte skal nu til samtale hos provsten. Hun er noget uforstående over for, at provsten ikke bare har tilkendegivet sin støtte til hende. For det er jo både et spørgsmål om, at kirken ikke har ressourcer til at indkalde personale, og så er Birgitte også noget bitter på sin barselsvikar, der det sidste år sagde ja til hele to lørdagsdåb. Det har faktisk også bevirket, at Birgitte har skullet ”rydde” lidt op, for personalet har været ret sure over de lørdagsdåb, og nu hvor det er rygtedes, at man jo godt kan få lørdagsdåb ved kirken, ja så kommer der jo folk rendende med det, og nu er det så Birgittes problem også, at personalet er sure. Et problem hun slet ikke havde, inden hun gik på barsel.

Birgitte har prøvet at vende sagen med sine kollegaer og søge noget støtte hos dem. Men de er ikke rigtig engagerede i det, synes hun. Hendes jævnaldrende kollega Annie siger: *”Det vil jeg helst ikke blande mig i, jeg er sikker på, at barselsvikaren gjorde det bedste, hun kunne, og så går det nok i sig selv igen, hvis du siger nej de næste tre fire gange”*, Henning, der har 25 års erfaring, supplerer *”Du kan jo bare henvise dem til Kvoterup Kirke, hvis det er vigtigt for dem, at det bliver en lørdag”*. Men for det første kan Birgitte ikke forstå, hvorfor de ikke bakker hendes synspunkt op, og for det andet vil Birgitte meget gerne fastholde dåbene i det lille sogn, også fordi det giver liv til de sparsomt besøgte søndage. Hun forstår ikke, hvorfor det ikke er et kollegialt anliggende at gå ind i hinandens sager. Og hvorfor var der ikke nogen af dem, der satte en stopper for lørdagsdåbene i landsognet, når nu det var en aftale, at det er i Kvoterup, de skal foregå? Hun er ret irriterede på dem, og hun kan godt mærke, at det er gengældt. De gider ikke høre mere om det.

DILEMMA 11

PRIVAT ELLER PROFESSIONEL?

DILEMMAER / Præsteforeningen

PRIVAT ELLER PROFESSIONEL?

Ved Solblik Kirke skal de to præster, Jørgen 67 år og Johan 34 år, tage hul på aftaler omkring fordeling af sommerferien.

Jørgen og hans hustru, Birgit, har en årelang tradition for at tage på bibelcamping i uge 29. De er en del af inderkredsen og glæder sig til at gense gamle venner og få lov til at lade det fylde, som får for lidt plads til hverdag. Jørgen har igennem flere år været med i planlægningsgruppen bag årets bibelcamping. Birgit er leder for børneaktiviteterne på lejren, og hun ønsker sig, at de begge kan tage af sted i weekenden op til uge 29 for rigtigt at være klar og til stede, sammen med de første deltagere. Jørgen er ikke sikker på, at det bliver så nemt at få sin kollega Johan med på det ønske, selvom han nu egentlig ikke synes, han selv stiller store krav, det er nærmest den eneste uge om året, hvor noget er særlig vigtigt for ham. Til daglig tager han gerne alle de tjenester og opgaver, der ellers er vanskelige for en kollega med småbørn derhjemme.

Johan er far til små tvillingepiger, der begge går i børnehaven. Børnehaven holder lukkeuger i uge 29 og 30. De sidste tre år har Johans hustru måtte holde ferie med pigerne alene i uge 29, så kollega Jørgen kunne komme på bibelcamping, mens Johan passede embedet, og de kunne kun nå to ugers ferie sammen som familie. Johan har et klart mandat hjemmefra, at det bliver der altså ikke noget af igen i år. De har i mange år haft ønske om og planer om en tur til San Fransisco, hvor hustruens søster bor med sin familie. Men før de fik børn, var de studerende og havde ikke råd eller tid, for da skulle de arbejde i ferierne, og nu hvor de så faktisk har råd, også fordi de har sparet op, så kan det ikke lade sig gøre, fordi Jørgen har patent på bibelcampingsugen. San Fransisco er ikke en tur, der kan klares på to uger med to små børn, med rejsetid og jetlag, og i øvrigt er det for dyrt, hvis tiden bliver for kort, mener Johans hustru. Han er helt enig, så hvis det ikke kan lade sig gøre nu, hvornår så spørger hun. Johan skal derfor have talt med Jørgen om, at det bør gå på skift at få lov at holde ferie i uge 29.

De mødes i sognegården denne tirsdag morgen med hvert sit ufravigelige ønske. Kan de finde en rimelig ordning, eller går det videre til provsten med et forslag om at få nabosognets præster til at dække lige netop uge 29?

8-16 KOLLEGAEN VS. 24-7 KOLLEGAEN

Julie Juhl og Poul Pascal rykkede næsten samtidig ind i hver sin præstegård i de to forstadsogne, Malvig og Simestrup. Sognene grænser op til hinanden, og provsten havde regnet med, at de to jævnaldrende præster, som også har jævnaldrende børn og i øvrigt ægtefæller, der begge er blevet ansat på byens sygehus, ville få et tæt og udbytterigt samarbejde.

Julie Juhl udtalte allerede ved sin indsættelse i Malvigkirken, at hun ikke skelner mellem Julie som privatperson og Julie som præst, for hun vil ikke være skizofren, og præst er man altså 24-7, for at være præst er et kald, som hun sagde ved den lejlighed. Er hun hjemme, tager hun altid mobiltelefonen, der er eneste tjenestetelefon, også på sin fridag. Hun foretrækker at få tingene i kalenderen, så hun kan planlægge ud fra det, og er det en bedemand, kan hun næsten mærke, hvor glade de pårørende er for at få en tid fastsat for begravelsen. Hun er også lynhurtig til at besvare e-mail og sms fra sin telefon, for hun synes, det er praktisk at få tingene ryddet af vejen, så tingene ikke hober sig op. Hun udnytter fleksibiliteten i præstearbejdet fuldt ud og henter ofte sine børn i daginstitution før andre, og skulle hun blive tilkaldt, mens hun er alene, har familien fået en reservebedstemor lidt nede ad gaden, som glad og gerne springer til.

For Poul Pascal stiller tingene sig anderledes. Han synes, han alt for tit tager sit arbejde med i seng. Der er samtaler, der bare bliver ved med at køre. Han er da også en efterspurgt sjælesørger i kraft af sit store nærvær. Men efter gode snakke med sin ægtefælle, der bakker ham solidt op i hans arbejde, er han nået frem til, at han skal sørge for at holde fri inden for afsatte tidsrum, naturligvis på sin fridag, men også ved at reservere andre tidsrum i kalenderen, hvor der ikke skal skrives noget i. Så sætter han sig gerne på sit indrettede studerekammer et stykke fra kontoret. bruger den gamle fastnettelefon som eneste tjenestetelefon, lytter svareren på de fastsatte tidspunkter og tjekker tilsvarende mail på faste tidspunkter hver dag.

De seneste måneder er omegnens bedemænd både over for Poul Pascal selv og en af dem over for provsten, som denne bedemand er frimurer sammen med, kommet med stikpiller om, at Poul Pascal er meget svær at få fat i – og slet ikke som den tilgængelige Julie Juhl, som bedemændene i det hele taget ynder at henvise til som et skoleeksempel på en præst, der forstår de sørgendes situation. Han nævner det for Poul.

Poul Pascal er til gengæld ved at være godt træt af at høre om sin kollega, som han også ved en lejlighed engang hørte sige et eller andet om funktionær-præster. Poul mener egentlig bare, han passer godt på sig selv, så han holder længere.

Han har ydermere en fornemmelse af, at Julie er begyndt at finde på omveje og undskyldninger, når han beder hende om hjælp.

DILEMMA 13

ER DET VIRKELIG KUN MIN FUNKTION AT TALE MED DE SYGE?

DILEMMAER / Præsteforeningen

ER DET VIRKELIG KUN MIN FUNKTION AT TALE MED DE SYGE?

Anders er sygehuspræst på et mindre sygehus, hvor der ikke er andre præster tilknyttet.

Han er glad for sit arbejde, finder det yderst meningsfuldt. Han er også far til tre børn, som han gerne vil bruge tid sammen med. Når han er hjemme, tager han altid telefonen fra sygehuset og sørger for at komme så hurtigt, det kan lade sig gøre. Men når han er med den midterste dreng til fodbold, så vil han gerne kunne lukke sin telefon og glemme i nogle øjeblikke, at han er præst. Når han så åbner telefonen, kan han ofte se opkald fra sygehuset, og det piner ham, at han ikke var der for dem, der havde brug for det. Men samtidig mener han også, at han har ret til at holde fri, og at præsterne i provstiet også er forpligtet på at besøge deres sognebørn på sygehuset og i alt fald tage en nøddåb af en fra sognet.

Selv om han har lagt en telefonliste rundt på de vigtigste afdelinger, så er personalet ikke særlig gode til at bruge den. For de ved ikke, hvilket sogn de indlagte hører til; og det gør de indlagte heller ikke altid selv. Så de synes, det er lettere at bruge ham som mellemstation. Men han kan ofte bruge en hel fodboldkamp på at finde en kollega, som har tid eller – som Anders ofte oplever det – gider tage en tur på sygehuset. Nogle har også joket retur, om han så kommer og passer noget af deres arbejde.

Han synes, det er svært at opdrage både på personalet og på kollegerne, og vil gerne have en ordning med et par kolleger, som personalet kan ringe til, når han har lukket sin telefon. Og det uanset om det er deres egne sognebørn, det handler om. Men det skal være kollegaer, som han ved vil tage opkaldet alvorligt.

Ingen kolleger viser synderlig interesse i ordningen, og provsten skubber ikke hårdt på.

Skal han bare lade som ingenting og holde sin telefon slukket, når han ikke kan komme til sygehuset? Så må de, der ønsker at snakke med en præst, vente, og måske vente forgæves, da de er døde, inden nogen kommer? Eller skal han insistere på at få snakket ordningen seriøst igennem, så sognepræsterne oplever, at de, sådan som Anders ser det, faktisk også har et ansvar for sygehuset.

HVAD ER VI EGENTLIG FÆLLES OM?

Bodil har en delt stilling med 50% på sygehuset og 50 % i et sogn sammen med en anden fuldtidskollega. Bodil har 3 dage om ugen, hvor hun er på sygehuset, men tager også en begravelse på disse dage, hvis det er nødvendigt. Hun er fleksibel og meget vellidt på sygehuset, fordi hun kommer, når der bliver ringet til hende på alle tider af døgnet. De syge og de døende venter jo ikke på, at hendes kalender bliver ledig, og hun har altid fortolket sin funktion som en, hvor det er en del af selve opgaven at stå til rådighed.

Bodil fornemmer, at hendes kollegaer i provstiet ikke helt forstår, hvad der ligger af arbejde i altid at være på stand-by i forhold til opkald fra sygehuset. Og hun synes, de andre kigger skævt til hende, fordi hun aldrig melder sig til at stå for større arrangementer i provstiet, som bliver fordelt på provstikonventerne. Her forholder Bodil sig altid afventende og byder ikke ind med at tage konkrete opgaver. På den anden side ser hun sådan på det, at hun jo på den led står til rådighed, ikke kun for sygehuset, men også for de andre, skulle der komme en begravelse. Hendes kolleger ser nok mere sådan på det, at hun er 50% sognepræst og skal byde ind med det, der svarer til hendes kvote, det er i hvert fald sådan, hun opfatter dem.

Hun har prøvet at få provsten til at støtte hende i, at hendes rådighedsforpligtelse er udtømt på sygehuset. Selvfølgelig passer hun sognet, når kollegaen har ferie og friweekends. Men hun oplever ikke, at hverken provsten eller de andre kolleger har den store forståelse for det pres, der ligger på hende. Hun føler sig lidt marginaliseret i kollegagruppen, og ofte også set skævt til. Der kommer indimellem bemærkninger, når der skal planlægges, ikke direkte, men hentydninger til at sygehuset tager al hendes tid. Hun siger ikke noget til det, for hun har svært ved at stille sig op foran de andre og ”græde snot” over, hvor hårdt hun har det.

For sådan skal det jo heller ikke være, de skal ikke have ondt af hende, hun er glad for sin funktion, men hun tænker, at der jo også er andre præster i provstiet med sammensatte stillinger, der måske har tilsvarende oplevelser.

TIL DINE EGNE NOTATER

